

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้า ด้านวิทยาการสื่อสาร การโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วกับการได้รับ ข้อมูลข่าวสารตลอดจนวัฒนธรรมต่างชาติต่างก็มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 1) การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้รับการพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีหลักศาสนาและวัฒนธรรมสร้างสังคมแห่งปัญญา สังคมเอื้ออาทร และ สังคมคุณภาพอันนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นพื้นฐาน (แผนการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 9. 2544 : 15) โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งในการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐานให้กับเยาวชน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ หลายสังกัด ทั้งโรงเรียนของรัฐบาล และ โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในความดูแลของรัฐบาล

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) จัดเป็นโรงเรียนเอกชนลักษณะหนึ่งที่จดทะเบียนดำเนินการในหมวด 2 มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เดิมได้ดำเนินการสอนโดยผู้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามและเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนเรียกกันว่า “โต๊ะครู” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2528 : 3) การกำหนดหลักสูตรก็จะขึ้นอยู่กับความสามารถของโต๊ะครูว่าจะมุ่งเน้นด้านไหน เพียงใดโดย โต๊ะครูเป็นผู้กำหนด (โมหัมหมัด อับดุลการเคร์. 2530 : 232) ต่อมาโรงเรียนปอเนาะได้มีจำนวนมากขึ้น จำนวนนักเรียนที่มากขึ้น ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน รัฐบาลได้วางโครงการพัฒนาการศึกษาโดยให้ปอเนาะจดทะเบียนเป็นโรงเรียนเอกชนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและประกาศใช้ระเบียบการส่งเสริมโรงเรียนปอเนาะโดยมีสาระที่สำคัญ คือ ถ้าปอเนาะใดที่จัดการเรียนการสอนได้ดีจะได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวง ศึกษาธิการ และ ให้ปอเนาะที่จดทะเบียนแล้วจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรศาสนาวิชาสามัญและวิชาชีพและให้มีโรงเรียนพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตพื้นที่ เป็นพี่เลี้ยงเข้าร่วมปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอน

ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และ รัฐบาลให้การอุดหนุนด้านการเงิน โดยการส่งครูไปช่วยสอนในวิชาสามัญและวิชาชีพ

จากการที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีบทบาทในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนมุสลิมมาเป็นเวลาช้านาน และได้รับความนิยมนอย่างสูงจากผู้ปกครอง เพราะเชื่อมั่นว่าโรงเรียนเหล่านี้จะสามารถอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้ยึดมั่นในหลักแห่งศาสนาเป็นคนที่สมบูรณ์และมีวิชาความรู้สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ฝ่ายประเมินผล โครงการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. 2543 : 1) แต่สภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการรายงานของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ระบุว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตลอดจนการบริหารและจัดการที่ดี ครูไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครู ทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวได้ตระหนักถึงปัญหาคุณภาพของการศึกษา จึงได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทักษิณจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม และ สนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนได้เพิ่มพูนประสบการณ์ และ พัฒนาศักยภาพด้านวิชาชีพครูให้มีความสามารถในการบริหารการศึกษา และ การจัดการเรียนการสอน ซึ่งโครงการดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นผู้ดำเนินการในด้านการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจึงพบว่า การพัฒนาทางวิชาการของบุคลากรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเหล่านั้นยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะการพัฒนาทางวิชาการตามกระแสการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีทั้งเรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา การบริหาร และ จัดการศึกษา มาตรฐาน และ การประกันคุณภาพการศึกษา ฯลฯ จากสภาพที่พบ และ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณในฐานะหน่วยงานทางการศึกษาหนึ่งที่มีความสามารถและเข้าใจในบริบทของโรงเรียนและสังคมเป็นอย่างดี สามารถที่จะช่วยเหลือโรงเรียนดังกล่าวให้ได้รับการพัฒนาวิชาการในด้านต่าง ๆ เหล่านั้น ให้ทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของการปรับปรุงการศึกษาอย่างแท้จริงได้ ดังนั้นเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาในส่วนของวิชาการตามความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน คณะศึกษาศาสตร์จึงทำการสำรวจความต้องการในการพัฒนาทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาการที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการที่แท้จริงพร้อมทั้งดำเนินการพัฒนาวิชาการในด้านต่าง ๆ ตามผลการสำรวจโดยใช้การประชุมวางแผนร่วมกับบุคลากรภายในโรงเรียน ตลอดจนการติดตามผลการพัฒนาวิชาการอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนางานวิชาการที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการที่แท้จริงขององค์กรมากที่สุด อันจะนำไปสู่การพัฒนาบุคลากร เยาวชนของชาติที่จะได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริย

ธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติสืบไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสำรวจความต้องการและพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

งานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาตรงตามสภาพความเป็นจริงและความต้องการมากที่สุดอันจะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศชาติต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จากการสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย และได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการวิจัย จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบุศตานุดิน จังหวัดสงขลา โรงเรียนศรีฟ้าริดาบารูวิทยา จังหวัดยะลา และโรงเรียนนุรุคเคิน จังหวัดนราธิวาส
3. การพัฒนาวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการใน 3 ส่วน คือ
 - 3.1 สำรวจความต้องการพัฒนาวิชาการในส่วนการเรียนการสอนที่คณะศึกษาศาสตร์ตอบสนองความต้องการนั้น ๆ ได้
 - 3.2 ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการตอบสนองความต้องการและสถานที่เป็นจริงที่ได้ในลำดับสูงสุดและเร่งด่วนจากการสำรวจ
 - 3.3 นิเทศ ติดตามการดำเนินการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง สถานศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาควบคู่กับวิชาสามัญระดับมัธยมศึกษาในระบบโรงเรียน ใน พื้นที่ 5 จังหวัด คือ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

การพัฒนาวิชาการ หมายถึง การปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่มคุณภาพในกระบวนการจัดการเรียนรู้